

דהביננו ואלמדה

אצרות דעת, נספי וזיוק ופיקי הדרכה מלוקטים מאוצר שיעוריו של הגדו"ח רבי שמעון שפיצער שליט"א

איננו מבינים!

בהדי כבשי דרחמנא למה לך?

ההסתכלות הנכונה באור האמונה והביטחון על הפירות הנושרים ל"ע - חלק א'

התשובה שעשה מנשה, שהיא דומה לכוחות גופו ונפשו של אדם, אשר כפי הידוע, באופן רגיל יש להם גבול מסוים ואי אפשר לעבור אותו, אך בעת מצוקה מתגלה בו כח עצום שהוא עצמו לא היה מכיר עד כה. אף התשובה היא כן. באופן רגיל יש גבול לתשובה, אבל כשהאדם נמצא בעת מצוקה וכל החלונות סתומים בפניו, מתעוררים אצלו כוחות חדשים כאשר בוקעת תשובה חדשה מעומק פנימיותו ומתקבלת על-ידי חתירה מיוחדת שחותר הקב"ה בריקע.

ומבאר ה'נתיבות שלום' זי"ע שכן הוא גם לגבי הפגמים שכתוב עליהם בזוהר הקדוש שאין מועיל להם תשובה, שרק תשובה תתאה אינה מועילה להם, אבל תשובה עילאה מועלת להם.

זה מה שאמר ישעיהו לחזקיהו: אל תעשה חשבונות שמים! אל תעצור מלדת ברצונך למנוע צער השכינה, שהרי אפשר שבסופו של דבר תהיה לו מזה נחת רוח, ואין לך רשות למנוע ממנו נחת רוח זה. אתה עשה מה שנצטווית.

לפעמים ההורים כואבים את צער השכינה בראותם את בנם מתעסק בעבירה רח"ל. אמנם כן, צערם גדול מנשוא. אולם מה שצריך להיות נר לרגליהם הוא רצון ה'. וכן הוא הכלל בכל שאר נסיונות החיים. תמיד יש לו לאדם לחשוב רק מה נצטווה לעשות על פי רצון ה' ולהשאיר את כל החשבונות לה'.

כך ניגש יהודי בעל בטחון אל נסיונות החיים, מתוך ידיעה ברורה שלאחר שהוא עושה את המוטל עליו בלי להתערב בחשבונות שמים, רשאי הוא לחזור אל שגרת יומו, מפני שהקב"ה ינהל את התוצאות ובוודאי יצמיח מזה טובה תחת רעה!

חייב אדם לברך על הרעה

ומכאן אנו באים להבין גם מה שאמר התנא (ברכות פ"ט

לך? מה לך לעסוק בנסתרותיו של הקב"ה? ופירשו המפרשים (בעין יקב): הגם שחזקיהו היה יודע ברוח קדשו שעתידים להיוולד לו בנים שאינם ראויים ולא היה דבר זה נסתר ממנו, מכל מקום זה נקרא "כבשי דרחמנא" מפני שלא היה יודע לו טעם ביאתן לעולם. שאל אותו ישעיהו: מה לך שתתערב ברצונו של הקב"ה? הוא עצמו יודע כי עתיד בנך לחטוא ולהחטיא את הרבים, ואף על פי כן רצונו להביאו לעולם, ואיך תרצה למנוע זאת ממנו. עשה את המוטל עליך, והוא יעשה כרצונו.

למה באו נשמות אלו לעולם?

ובספר "עין אליהו" (ברכות ש"ם) הביא שני אופנים לבאר איך יתכן שלידת הרשע תעשה נחת רוח לה', האופן האחד, מפני שאפשר שצאצאי זה הרשע יהיו צדיקים, וכמו שהיה אצל עמון ומואב שנוולדו בעבירה, ואף אל פי כן היה זה כדאי לפני המקום מפני שמזה יצא דוד המלך. וזה מה שהיה באמת גם אצל חזקיהו המלך, כי גם אם בנו מנשה רשע היה, הלא הוליד את אמון ואמון הוליד את יאשיהו משיח ה'.

והאופן השני, כי אפשר שהבן הרשע יעשה תשובה ויסלול על ידי כן שביל חדש של תשובה שלא נסלל עד כה, וכן באמת היה אצל מנשה בנו של חזקיהו, וכדאיתא במסכת סנהדרין (ק"א): אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מאי דכתיב (דה"ב-ב' ג') "וישמע אליו ויחתר לך", 'זיעתך לו' מיבעי ליה! - מלמד שעשה לו הקדוש ברוך הוא כמין מחתרת ברקיע כדי לקבלו בתשובה מפני מדת הדין. וכן איתא בפסיקתא שהמלאכים סתמו בפניו את כל חלונות התשובה, עד שבא הקב"ה וחתר לו חתירה מיוחדת ברקיע וקיבלו בתשובה, ובזה הוציא מן הכח לפועל מדרגה חדשה של תשובה!

חותרים לו חתירה מתחת כסא הכבוד

האדמו"ר בעל 'נתיבות שלום' זי"ע"א כתב בביאור

בגליונות האחרונים הרחבנו בענין אלו שבניהם אינם מתנהגים כשורה, כיצד יקבלו ייסורים רוחניים אלו באהבה וכיצד יפעלו לכל אורך הדרך. כעת נעבור להבין ענין ייסורים אלו גופא באור האמונה, וזה ילמד אותנו כיצד חי היהודי את חייו מתוך אמונה ובטחון. נתחיל בזה השבוע, ואי"ה בגליון הבא נרחיב עוד בדבר.

במסכת ברכות (א' א) איתא: "בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו, כה אמר ה' צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה וגו'" (ישעיהו לח, א). מאי "כי מת אתה ולא תחיה?" מת אתה בעולם הזה, ולא תחיה לעולם הבא. אמר ליה: "מאי כולי האי?" אמר ליה [ישעיהו]: "משום דלא עסקת בפריה ורביה". אמר ליה: "משום דחזאי (מפני שראית) לי ברוח הקודש דנפקי מינאי בנין דלא מעלו (שיצאו ממני בנים שאינם ראויים)". אמר ליה: "בהדי כבשי דרחמנא למה לך (מה לך לעסוק בנסתרותיו של הקב"ה)? מאי דמפקדת איבעי לך למעבד (מה שאתה מצווה, עליך לקיים), ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא - לעביד (ומה שנוח לו להקב"ה - יעשה)". אמר ליה [חזקיהו]: "השתא הב לי ברתך (תן לי את בתך לאשה), אפשר דגרמא זכותא דידי ודיך ונפקי מנאי בנין דמעלו (אפשר שיגרום זכות שנינו שיצאו ממני ילדים ראויים)". אמר ליה: "כבר נגזרה עליך גזירה (למות)". אמר ליה: "בן אמוץ, כלה נבואתך וצא! כך מקובלני מבית אבי אבא (דוד המלך) - אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים!"

סוף דבר היה, שהתפלל לביטול גזירת המיתה, נשא את בת ישעיה הנביא והוליד שני ילדים שאינם ראויים, מנשה ויהודה. מנשה היה מלך ישראל הידוע, אשר חטא והחטיא את הרבים עד למאוד.

ישנן נשמות שצריכות לבוא לעולם

תחילה לכל למדנו מסיפור זה יסוד גדול. ישנן נשמות שצריכות לבוא לעולם, ישנן חשבונות שמים. אין לך להתערב בהם. בהדי כבשי דרחמנא למה

ממי ארצה ירא?

הדרך לעזור יראת שמים בליבנו - ה"א

הדרך האחרת קשה בהרבה! יש הלא אלפי יראות ופחדים שללא ספק תהיה אפוף בהם אם לא תהיה לך יראת שמים. איך לך ברירה אחרת, כי הנברא מבין ממילא שיש לו לירא ממי שחזק ממנו, ואינך שונה מהבעל חי. הלא תראה שכאשר יבוא כנגדך שווד עם גרזן בידו, מיד תתחיל לפחד ולרעוד, כי כך ברא הקב"ה כל נברא עם יראה טבעית, ואפילו הזבוב ירא ממי שחזק ממנו, והעוסקים בתחום זה יודעים שאפילו אצל הצומח דבר זה קיים, ובכך, אף אתה תפחד בעל כרחך כי לא תוכל להתחמק מיראה זו.

האדם מראה פנים כאילו טוב לו בחייו, הוא מסתובב ומצחק... דע לך שתהיה לך יראה בין תרצה ובין לא תרצה, כי נברא אתה ככל הנבראים. אכן עכשיו יש לך בחירה, **אם תהיה לך דעת ותעורר בלבך יראה ממלך מלכי המלכים הקב"ה, תיפטר מכל היראות האחרות, ואם לאו - תתמודד עם אלפי יראות שונות.** מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה. סך הכל הוי ירא מהקב"ה ולא תצטרך להתיירא מדברים אחרים.

אשרי אדם מפחד תמיד

ונראה שזהו הפשט בהא דמסכת ברכות (ס), א: "ההוא תלמידא דהוה קא אזיל בתריה דרבי ישמעאל ברבי יוסי בשוקא דציון. חזייה [לתלמידיה] דקא מפחיד, אמר ליה: "חטאה את, דכתיב (ישעיה לג, יד) "פחדו בציון חטאים". אמר ליה: "והכתיב (משלי כה, יד) "אשרי אדם מפחד תמיד". אמר ליה: "ההוא בדברי תורה כתיב". היינו שהוא מפחד שלא יעבור על דברי תורה (עיי"ש ברש"י שפירש שהוא מפחד שלא ישכח תלמודו ומתוך כך הוא חוזר עליו תמיד), והנה ידוע שתיבת 'אשרי' פירושה שהוא מאושר לא רק בעולם הבא כאשר יבוא שלם במעשיו, אלא גם בעולם הזה, כמו אשרי אדם בוטח בך ואשרי האיש שלא הלך בעצת רשעים, שכולם פירושם בעולם הזה, והיינו כי מי שמפחד תמיד שלא יחטא, חוסך מעצמו כל שאר היראות וממילא חייו מאושרים.

יראה נעימה

האמת שיש בזה גם ענין טבעי, כי אחת מהסיבות שכל שאר היראות הן מרות כלענה, היא מפני שאינו מוכן להן, אלא הן מגיעות אליו פתאום. הוא פוסע שאנן ובוטח ופתאום מגיע לקראתו כלב אימתני חשוף שיניים. וגם כשאין היראה באה אליו פתאום, מכל מקום לא הוא בחר בה, וכגון אם עשה איזו הערמה בעניני כספים ועכשיו שמע שלאחרונה הרשויות עוקבות בשבע עיניים אחרי העושים מעשים כאלה והנה הוא ירא שלא ייתפס על ידן. אין זו יראה שבחר בה. היא תפסה אותו בעל כרחו ולוואי שהיה נפטר ממנה. מה שאין כן כשהאדם מעורר בלבו יראת שמים, כי הוא עושה זאת על-ידי בחירתו להכיר באמת ומוכן

יש בני אדם שמפחדים מאוד בעניני רפואה. כרגע הוא בקו הבריאות, אבל כל אימת שהוא מתחיל לחשוב, מיד הוא שוקע בפחדים כי הוא נזכר מה שאירע לפלוני ומה שאירע לאלמוני.

כל זה הוא אצל מי שירא מעניני הטבע, אבל מי שעושה פעולות להסיר את הכיסוי ומתחיל לגלות את היראה הטבעית שיש לו מהקב"ה, הוא אין לו שום פחדים, כי רק יראה אחת יש לו, יראה מהקב"ה, ויראה זו הלא יראה נעימה היא, כלשון הזמר בליל שבת מהרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע "משוך נועם יראתך לעם מבקשי מקארלין זי"ע

מי שיעבוד על כך, תהיה היראה אצלו מילתא זוטרתא

רצונך", ומכל השאר אינו ירא כי הוא יודע שהוא בידיו של הקב"ה, וממה יש לו לירא חוץ ממנו. וזהו ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה" - חבל! למה אתה צריך להתמודד עם פחדים מרובים? אם רק תעורר את היראה הטבעית שיש לך מהקב"ה, לא תצטרך לסחוב כל-כך הרבה חבילות, לא תצטרך לירא ממה יאמר פלוני ומה ידבר אלמוני וממה יקרה בעתיד. ולגבי זה, היראה בודאי נחשבת כמילתא זוטרתא.

הדרך האחרת קשה בהרבה!

ומוסיף ה'תולדות' שמשוה רבינו הוא דעת, כשיש לו לאדם דעת, הוא מבין בעצמו שהיראה היא מילתא זוטרתא, היינו שהרבה יותר קל לחיות עם יראה זו. מי מבקש ממך לחיות חיי צער? אין, לגבי משה מילתא זוטרתא היא. כשיש לך מעט דעת, מיד אתה רואה שהרבה יותר קל לחיות עם יראת ה'.

האדם סבור שיותר קל לחיות בלי יראת שמים, אך מה יוכל לעשות והוא מחויב להיות ירא שמים כדי שלא ייענש בזה ובבא. רוצה היה ליתן מעט דרוור לעצמו, ומה יעשה וידידו קשורות והוא מחויב להזהר שלא ללכת למקומות מפוקפקים שאפשר להכשל בהם במראות אסורות, ועליו להזהר במה שהוא מוציא מפיו, וכן הלאה. הוא מרגיש שיש עליו עול גדול של יראת שמים, ובגלל כך הוא חושב שמדובר בחיים יותר קשים.

אומרים לו לאדם כזה: מה ה' אלוקיך שואל מעמך? אתה יכול לומר מה אתה מציע? הרי

בספה"ק 'תולדות יעקב יוסף' על הפסוק בפרשת עקב "ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה", הניח יסודות גדולים ביהדות בהם הוא מלמד את האיש היהודי איך להחזיר במוחו מחשבות של יראה באופן שיציבו בדרך טובה בעבודת ה' (ועתה הוא הזמן גרמא להביאם, שהרי קרבים אנו בצעדי ענק לקראת חודשי הרחמים והסליחות).

זהו לשונו: "קיבלתי מפי חכמים וסופרים דבר גדול נמצא בעולם, והוא ענין יראה ואהבה שנמצא בכל העולמות, אצילות בריאה יצירה עשייה, ובכל המדרגות שבעולם נמצא דבר זה. והוא מתחיל מפחותים שבנבראים, כי העכבר יש לו יראה מהחתול, והחתול יש לו יראה מהכלב, וכן הגדי מן הזאב, והזאב מן הארי ושאר הדורסים שבחיות, וכן בעופות, וכן בבני אדם אימת חלש מהגיבור, ומוראה של מלכות על כל הנבראים שבבני אדם, עד למעלה למעלה שהוא שורש כל היראה".

פירוש דבריו: אנו רואים מסדר הברואים שכל אחד ירא ממי שחזק ממנו, ובעל כרחו לומר שהקב"ה נתן שכל במידה מועטת בכל נברא, אף לקטן שבנבראים, כגון העכבר, ועל ידי שכל זה הוא מבין שיש נברא עם כוחות חזקים ממנו, ושבגלל שכוחותיו חזקים ממנו, הוא יכול להזיקו, ודבר זה מעורר בלבו יראה, ומחמת היראה הוא בורח ממנו. ושורש יראה זו הוא ביראת כל הנבראים מהקב"ה אשר כולם נמצאים בידיו כחומר ביד היוצר, וחסד גדול עשה אתנו הקב"ה שנתן לנו היכולת להכיר ביראה זו. מתנה גדולה הוא, כי בלעדיו, היה האדם מתהלך שאנן ובטות, אבל הקב"ה לא רצה בכך ולכן נתן לנו היכולת להכיר ביראה זו על ידי התבוננות. אכן יראה זו שנמצאת בתוכנו באופן טבעי, מכוסה בכיסוי, וכל שנעשה פעולות להסיר אותו כיסוי, נרגיש ממילא את היראה מהקב"ה, כי זוהי מציאותם של הנבראים, שהרי אתה רואה שכל נברא מבין שיש חזק ממנו ומחמת כך הוא ירא ממנו. הגויים מבינים זאת, ואפילו בעלי חיים מבינים זאת, ומאי שנא.

וכי יראה מילתא זוטרתא היא

בזה מסביר ה'תולדות' את לשון הפסוק "ועתה מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה" שהקשו חז"ל וכי יראה מילתא זוטרתא היא?! אך הפירוש הוא על פי דברי ה'חובת הלבבות' (שער יחוד והמעשה פ"ט) שמי שירא מעניני הטבע, יש לו סיבות הרבה מאוד לפחד. הוא ירא שלא יוכל למצוא שידוך לאחד מבניו כי יש לו איזה בעיה בריאותית, ובו בזמן הוא ירא שלא יתפסוהו על ההערמה שעשה לבגד. הוא מתפלל ומקווה שלא יתפסוהו, אך פחד גדול יש לו. ובלכתו ברחוב הוא ירא שמא יבוא כלב לקראתו, וכן הלאה בלי סוף פחדים. כמו כן

מ"ה) "חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה", כי לכאורה אין לו הבנה, מדוע יברך האדם על הרעה, והלא מדובר ברע אמיתי הנקרא רע על פי תורה, וכמו שנתבאר בגליונות הקודמים. ואכן הובא שם מדברי רבינו יונה שההודאה צריכה להיות על הצער שבלב, שהוא בוודאי בחשבון מדוקדק כדי לכפר לו לאדם על עוונותיו. אך לפי האמור יש עוד סיבה אחרת להודות בעבורה על הרעה, כי אף אם עכשיו היא נראית כרעה, הלא אפשר שלעתיד תצמח ממנה טובה.

וכן כתב הרמב"ם בפירושו המשניות שלו: "חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה - רוצה לומר שיקבלם בשמחה ויכבוש רגשותיו וישב דעתו כשמברך ברוך דיין האמת, עד שייראה כמו בזמן שהוא מברך הטוב והמטיב, וכמו שאומרים החכמים ברוב עניינים 'כל מה דעביד משמיא לטב', וזה דבר מושכל אצל הגבונים אף על פי שלא הזהירה עליו תורה, לפי שהרבה דברים נחשבים לרע בתחילתם וסופם מביאים טובה גדולה, והרבה דברים נחשבים בראשיתם טוב ויהיה בסופם רע מאוד, ולכן אין ראוי לנכון להצטער בבוא צרה גדולה וגזירה הרת סכנה, לפי שאינו יודע התכלית, וגם אל יתפתה וישמח שמחה רבה כשתיגעהו טובה לפי מחשבתו, לפי שאינו יודע התכלית!"

ומאחר שאין האדם יכול לדעת אם הבא עליו הוא רע או טוב, על כן יש להצמד אל רצון ה' ולעשות אך ורק את המוטל עליו, וכיון שיעשה את המוטל עליו, יוכל להיות בטוח שיצמח מזה אך טוב וחסד, ומשכך יוכל להודות לה' מתוך אמונה שאין זו רעה אלא טובה.

הכלל, איננו מבינים חשבונות שמים, ובוודאי מתוך הרעה יצוץ הטובה!

אי"ה בגליון הבא יבואר יותר כיצד בהסתכלות של אמונה וביטחון מבינים הדבר שאינו מבינים החבון עד הסוף וכי בסוף הכול מתוכנן לפרטי פרטים, ומאתו לא תצא הרעה כי אם הטוב!

(מתוך סדרת השיעורים על 'שערי הביטחון' שבספר 'חובות הלבבות', שיעור כ"ז. לשמיעת השיעור המלא, חייבו לקו השיעורים (בא"י) לחצו בכניסתכם למערכת 2 (-) שיעורי חובות הלבבות) ובחורו שיעור 27. שמעו וביטחו!

הרצונות

הגם שחזקיהו המלך היה יודע ברוח קדשו שעתידיים להיוולד לו בנים שאינם ראויים ולא היה דבר זה נסתר ממנו, מכל מקום זה נקרא "כבשי דרחמנא" מפני שלא היה יודע לו טעם ביאתו לעולם.

וזהו ששאל אותו ישעיהו הנביא: מה לך שנתערב ברצונו של הקב"ה? הוא עצמו יודע כי עתיד בנך לחטוא ולהחטיא את הרבים, ואף על פי כן רצונו להביאו לעולם, ואיך תרצה למנוע זאת ממנו! עשה את המוטל עליך, והוא יעשה כרצונו!

רק שהוא צריך להוסיף שעות לימוד, ושהוא צריך להגיע בזמן לתפילה, ושהוא צריך ליתן צדקה, וכל עוד לא יעצור ויתבונן, יתהלך כל החיים ולא יידע יראת שמים מהי ואיך מעוררים אותה, ולא יבין שעל האדם לעשות פעולות לגלות את היראה שיש לו מהקב"ה. אחרת, יהיה 'כל תשחית' עליו, כי יראה יש לו בפנים ומעולם לא הוציאה לחוץ.

כי ירא אלוקים אתה

אכן יש עצות לעורר את היראה. והתפילה, כל שהאדם לא יתפלל באופן הראוי, לאו דווקא שהיא תועיל לו. אמנם בספה"ק נועם אלימלך (פרשת ויקרא) כתב שאחת מהתכליות של התפילה היא להביא את האדם לידי יראה, אם יגיש אל התפילה כראוי לה. אכן אחד מהדברים הנצרכים לגשת אל התפילה נכונה, היא היראה, אך כשהאדם מתפלל נכונה ומתבונן במה שאומר בברכת יוצר אור שהמלאכים עונים קדושה באימה ואומרים ביראה, הרי הוא מעורר את היראה בלבו. עכ"פ על האדם לעבוד כדי לעורר את היראה השוכנת בלבו ולגלותה, ומי שיעבוד על כך, תהיה היראה אצלו מילתא זוטרתא, כך אומרת לנו התורה וכך אמרו לנו חז"ל. הרי אומר: שונה היא משאר הדברים, כי בשאר הדברים, מי שעובד מעט, זוכה להתעלות מעט, ומי שעובד הרבה, זוכה להתעלות הרבה. מה שאין כן בענין היראה שאמרו לנו חז"ל שעל-ידי שהאדם עובד עליה, היא נעשית אצלו למילתא זוטרתא. זה מה שה'תולדות' אומר בביאור תשובת הגמרא "אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא", שמי שתהיה לו דעת, היראה תהפוך אצלו לדבר פשוט.

את האלוקים אני ירא

הנה בפנים יפות (פרשת מקץ) שאל על דיבורו של יוסף הצדיק "את האלוקים אני ירא", האם אין בזה משום גאווה. וכתב שגאווה אינה שייכת ביראת שמים, כי יראת שמים פירושה שהקב"ה עזר לאדם ונפקחו עיניו והרי הוא רואה שיש אלוקים בעולם, וממילא אינו יכול לעבור עבירה, וכאילו נלקחה ממנו הבחירה. ולכן אין שייך בזה גאווה, כי האומר שהוא יראה מלעבור עבירה, הרי הוא כאומר: "אני יודע שיש אלוקים בעולם", היעלה על הדעת שהאומר "אני יודע ומאמין שיש אלוקים בעולם", מתגאה?! הוא רק אומר את המציאות כמו שהיא.

זהו שדיבר ה'תולדות'. כשיעשה האדם פעולות לעורר בלבו יראת שמים, תיעשה אצלו היראה כדבר פשוט וממילא לא תהיה לו היכולת לחטוא. ואף הוא יאמר: "מה אעשה? הרי אין לי אפשרות לעבור על דת של תורה". יש שהאדם מוצא עצמו תמיד עומד בפני בחירה - "האם אעשה כה או שמה אעשה כה? כאן ארוויח יותר כאן ארוויח פחות..." אכן אם הקב"ה מסייע לו לאדם והיראה הטבעית מתגלית אצלו, אינו רואה כלל כאפשרות לעשות מה שאינו עולה לרצונו לפני ה'.

[אך כיצד רוכשים יראת שמים זאת - על זאת נרחיב בגליון הבא בעזר שמו יתברך!]

הוא לך, ועל כן היא יראה נעימה. הן ודאי שלא זהו עיקר הנעימות של יראת ה'. עיקר הנעימות הוא הקרבה להשי"ת. אך כוונתנו לומר בזה שגם לשם התחלה, כשהאדם מחליט - היום תהיה לי הרבה יראה בחיי ורצוני להפנות את כל היראה ליראת ה', הוא נעשה מאושר כי לקח את היראה הטבעית שבנפשו וכיוון אותה למקומה הראוי לה. ואם אינו עושה כן, הרי מבזבז את תכונתו ויחד עם כן מתרחק מה'.

והאלוקים עשה שיראו מלפניו

ממשיך ה'תולדות' (וכן נמצא יסוד זה במאור עינים): מי שאין לו יראת שמים, לא זו בלבד שהוא ירא מכל הדברים המתרגשים ובאים לעולם, אלא אף מזמנים לו מן השמים דברים מבהילים, שהרי כך אמרו חז"ל (שבת לא, ב): "לא ברא הקב"ה את עולמו אלא כדי שייראו מלפניו, שנאמר (קהלת ג, יד) והאלוקים עשה שיראו מלפניו". ופירושו שהקב"ה הכניס בטבע העולם דברים המבהילים לכו של אדם, כגון רעמים, כדי שיראו בני האדם מלפניו, וכדאיתא במסכת ברכות (נט, א): "לא נבראו רעמים אלא לפשוט עקמומית שבלב". היינו שיירא האדם, אך לא מהדבר המבהיל יירא, אלא יתבונן ויאמר: למה אני ירא? למה יש אצלי רגש היראה? אין זה אלא מפני שרצון הקב"ה שאתירא מלפניו.

יש שאנו סבורים שהפירוש הוא סתם שהקב"ה ברא רעמים ושאר דברים מבהילים כדי שנתירא מחוזק ידו, אבל האמת היא שהפירוש הוא יותר עמוק, כאמור, שיתבונן האדם ויאמר: הן אם לא נתן בי הקב"ה דעת, לא הייתי ירא מכל אותם דברים המבהילים את הנפש... אכן הקב"ה ברא שני דברים, תחילה ברא את כל אותם דברים מבהילים, כגון רעמים ומחלות ופגעים רעים וכו', ואז ברא בנפש האדם כח לירא מכל אותם דברים, וכל זה כדי שאזכור שיש לי כח של יראה, וכוח זה הלא מתנה גדולה היא, כי כך אני יכול לירא מהקב"ה.

אמור מעתה: והאלוקים עשה שיראו מלפניו פירושו שהקב"ה עשה שיהיו לנו הכלים לעבודת ה'. האדם טוען מה אעשה שאין לי יראת שמים. ובכן, קודם כל תדע שיש לך. נוכל להביא לך אלף ראיות שיש לך. הלא דבר הוא שהאדם צריך לתפוס אותו. עליו להבין שאם ישתמש בעצות שהתורה נותנת לו לירא מהשי"ת, תהיה לו יראה נפלאה, כי האדם יש לו בטבעו יראה ממי שחזק ממנו, ואם יש לו יותר שכל מכל הנבראים, יש לו יותר יראה ממה שיש לכל הנבראים. ברגע שיכיר בגבורתו של מי שחזק ממנו, יירא ממנו יראה גדולה, וזהו כלי גדול, כי בלעדיו לא היה יכול להגיע ליראת שמים.

אומר לו הקב"ה לאדם: "אתה מוכרח לעורר בלבך יראת שמים. אין לך ברירה אחרת". הן יתכן שימצא האדם את עצמו בסוף חיי כשלמד והתפלל ועשה מצוות הרבה ומעולם לא עבד על היראת שמים שלו. בוודאי זה יכול לקרות, כי האדם עסוק עד למעלה ראש, וכשהוא כבר כן מוצא זמן לחשוב על מצבו הרוחני, הוא חושב

והביטו אחרי משה

עובדין טבין לרגל יומ"ד הדהגה"ק רבי יואל מסאטמאר זיע"א

(גלביע כיום כ"ו טבת התשל"ט)

מעשה

ידוע ומפורסם שצורתו של הרה"ק היתה כצורת איש אלוקים ושכל המסתכל בה התעורר לבו ליראת שמים. עוד בצעירותו דיבר הרה"ק רבי אלעזר מרייטא זיע"א אודות רבינו ובתוך הדברים אמר: צורתו מוצאת חן בעיניי, כבר שנים רבות שלא ראיתי צורה כזו.

סיפר הגה"צ רבי שלמה זלמן פריעדמאן אבד"ק טענקא זצ"ל: עוד בהיות הרה"ק רב באורשוואו נקלע פעם אצל הרה"ק בעל "אהבת ישראל" מוויזניץ זצ"ל בגרויסווארדיין, ואז ראיתי את הרבי מוויזניץ פונה לבניו הקדושים ואומר להם: ראו נא כיצד צריכה להיראות צורה של בן של קדושים.

הגאון רבי יצחק טוביה ווייס זצוק"ל גאב"ד העדה החרדית בירושלים עיה"ק תובב"א תיאר את פגישתו הראשונה עם הרה"ק וסיפר כי מיד בראותו את צורתו חשב לעצמו שרק בשביל זה כדאי הוא לכתת רגליים מקצה העולם ועד קצהו... יהודים אלו שזכו לראות את צורתו הקדושה, לא פסקו מדבר על ההתעוררות העצומה שזכו על ידה.

הגאון רבי יצחק מאיר שארר זצ"ל (ראש ישיבת תורה ודעת, בן הגה"צ רבי גדליהו ראש ישיבת תורה ודעת ובית מדרש עליון) מספר שבילדותו היה בית אביו הגאון רבי גדליהו זצ"ל עומד בתווך בין ביתו של הרה"ק לבין בית מדרשו והיו יכולים לראות יום יום את הרבי בהליכתו ובחזירתו, וכך ראו שכולם - ואפילו הגויים הערלים - נסוגו לצדדים מחמת יראת הכבוד שנתעורר בלבם כדי לפלס לו דרך. כן הוא מספר שהוא ואחיותיו וביניהם אחות קטנה שהיתה אז בת שנתיים בלבד נזכרים עד היום בצורתו הקדושה ומיד מתעוררים מכך לתשובה וליראת שמים.

מובא בספר "מושיען של ישראל" שבבוא הרה"ק לטבריה בשנת תרצ"ב, התבטא הגאון רבי משה קליערס זצ"ל בראותו את פניו: רואים כאן צורה של תינוק שלא טעם טעם חטא מימיו.

עוד אומרים בשם הגה"צ רבי ישראל פריינד זצ"ל אבד"ק האניאד (בנו של הגה"צ רבי אברהם יהושע פריינד זצ"ל אבד"ק נאסויד, ואביו של הגה"צ רבי משה אריה פריינד זצ"ל גאב"ד העדה החרדית בירושלים עיה"ק תובב"א) שאמר כי ראה את הרה"ק ושם לבו שעורו חלק כעורו של תינוק, אין זה אלא מפני שמעולם לא פגם ונשאר כתינוק שלא חטא. עוד אמר: "כל תנועותיו של צדיק זה יש בהם חן מיוחד, ואף זה הוא מפני שלא פגם מעולם". והבטיח לשומעיו: "עוד תראו שגם לעת זקנתו יישאר עורו חלק כעורו של תינוק".

הבנה למעשה

ואכן כל מי שזכה לראות את צורתו של הרה"ק יכול להעיד שעורו נשאר חלק עד סוף ימיו, ואף הרופאים שטיפלו בו בסוף ימיו הפליאו זאת עד מאוד.

הגאון המפורסם רבי חיים יוסף דוד ווייס שליט"א כתב שהתבונן פעם בשושן פורים כשראה את פני הרה"ק מבהיקים וחשב בשעתו: הן פלא גדול הוא הדבר, כי דברים רוחניים אפשר בדרך כלל רק להרגיש בלב, אך לא לראותו בעיני הבשר, והנה כאן נראה בחוש איך קדושתו של הצדיק בוקעת מפנימיותו החוצה.

להגיד שבחו שלא שינה

בספר "תפארת שמואל" (פרשת בהעלתך) איתא על מה שאמרו חז"ל על הפסוק ויעש כן אהרן - להגיד שבחו של אהרן שלא שינה, כי הנה ישנם אנשים שכדי לעורר אחרים לעבודת ה' מוכרחים הם להתלהב ולעשות תנועות בידיהם, אך אהרן הכהן לא היה צריך לשום פעולה ולשום השתנות, אלא כיון שהיו מסתכלים בצורתו הקדושה ובדבקותו בקדושה העליונה, מיד היו נרותיהם נדלקים ומתלהבים לבם כלבת אש בעבודת הקודש. ומפסיר שם: כל מי שזכה לראות את פני הצדיק יסוד עולם הרה"ק רבי יצחק מווארקי זיע"א יכול היה להבין שיש מציאות כזו, כי כל המסתכל בצלם אלוקים שעל פניו כמלאך אלוקים צבאות נעשה שש ושמח ולבו מתלהט ברצונו לעבוד את ה'.

וכפי שהעידו כל אלו שחזו בפני הצדיק הרבי מסאטמאר, אף הוא היה בכלל זה, כי יכול היה לעורר את לבות הרבים הצובאים על פתחו מבלי לשנות מאומה וללא שום תנועות ידיים כי אם בעצם הקדושה ששרתה על פניו.

מעשה

והנה לפנינו מעשה נפלא אותו סיפר הגה"צ מטענקא זצ"ל כפי ששמע אותו מאביו שהיה בשעת מעשה ואשר הוא בגדר ההתבוננות בדרכי הצדיק בעל ההילולא: באסיפת רבנים שהתקיימה בשנת תרנ"ח נפגשו יחד הגאון בעל ערוגת הבושם זצ"ל אבד"ק חוסט עם הרה"ק בעל קדושת יום טוב מסיגוט זיע"א אשר הביא עמו את בנו הרה"ק מסאטמאר זיע"א שהיה אז בשנתו האחת עשרה. ביקש ה"קדושת יו"ט" מהגאון בעל ערוגת הבושם שיעביר את בנו בכור המבחן. שאל אותו ה"ערוגות הבושם": באיזו מסכת רוצים אתם שאבחן אותו? השיב ה"קדושת יו"ט": תבחן אותו בחושן משפט. שאל אותו שאלות קשות המקיפות את כל השולחן ערוך ונושאי כליו ונשתומם לראות כי הילד בן העשר עונה כזקן ורגיל היושב על מדין. אמר לבעל "קדושת יו"ט": קשה לי להאמין שבדור שלנו תהיה גדלות כזאת.

הבנה למעשה

ענה לעומתו ה"קדושת יו"ט": מה חידוש יש בזה? אם היית רואה את ברכת התורה והאהבה רבה שלו, היית מבין הכל.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

אריה שאג מי לא ירא!?

מתקרבים אנו בצעדי ענק לקראת חודש הסליחות והרחמים - חודש אלול!
זה הזמן למלאות אוצרותיכם בר, להבין ולהשכיל בשגב ועומק הימים האלו להתרומם בהם אל ה' ולבקר בהיכלו

טלפון ישיר שע'י 'קול הלשון': 073.295.1337

לחצו בכניסתכם למערכת * ואח"כ מס' טיקייה אלול 11169, ובחרו שיעור רצוי.

קול הבינני **א"י** - 072.257.7726 **ארה"ב** - 718.686.8300
בריטניה - 0204.586.2115 **ברגיה** - 03.300.0223

לקבלת הגיליון בקביעות
060269@gmail.com

לתרומות והנצחת שיעור וכן לקבלת השיעור דבר יום ביומו, ניתן לפנות
info@machonhavincini.com

יעמזו על הברכה על אשר נדב לבם להרים תרומת קודש למען הפצת הגליון

ידידנו הר"ר יוחנן צוובנר הי"ו

לע"נ אביו הרה"ח רבי יואל בן הרה"ח רבי רפאל חיים אשר

זעליג ז"ל

גלביע"ל מנחם אב תשע"ד ת.נ.צ.ב.ה.

ידידנו הר"ר משה פייזוואגער שליט"א

לכבוד ולזכר הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זיע"א

לרגל יומא דהילולא קדישא

כזכותו יגן עליו ועל משפחתו ועל כל ישראל!

ידידנו הר"ר משה בר"ב זלצמן שליט"א

לרגל נישואי בנו החתן הבחור המופלג ה"ה שמעון הי"ו עב"ג בת ידידנו

הר"ר מנחם מנדל גולומב שליט"א

יה"ד וזכר לבנות בית נאמן לה' ולתורתו!